

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ Μ. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

(Προσφυγή υπ' αριθμ.: 70586/11)

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΤΥΠΟΙΣ και ΟΥΣΙΑ)

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

11 Δεκεμβρίου 2014

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική υπό τις προβλεπόμενες από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης προϋποθέσεις. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Συμβούλιο της Ευρώπης

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Στην υπόθεση Μ. κατά της Ελλάδος

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα αποτελούμενο από τους:

Isabelle Berro-Lefèvre, πρόεδρο,

KhanlarHajiyev,

MirjanaLazarovaTrajkovska,

Julia Laffranque,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,

Eric Møse, δικαστές,

και από τον Søren Nielsen, Γραμματέα του Τμήματος,

Αφού διασκέφθηκε σε δικαστικό συμβούλιο την 18η Νοεμβρίου 2014,

Εκδίδει την εξής απόφαση, η οποία ελήφθη κατά την ίδια ημερομηνία :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από την στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας προσφυγή (υπ' αριθμό 70586/11) ενός Ιρακινού υπηκόου, του κυρίου Η.Μ.(«Ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου την 2η Νοεμβρίου 2011, δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («Η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από την κυρία Ι.-Μ. Τζεφεράκου, Δικηγόρο Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («Η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τον εντεταλμένο του

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

αντιπροσώπου της, κύριο Κ. Γεωργιάδη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Ο προσφεύγων ισχυριζόταν κυρίως παραβιάσεις των άρθρων 3, 5 § 1 και 13 της Σύμβασης.

4. Την 27^η Νοεμβρίου 2013, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ**I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΝΟΜΕΝΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ**

5. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1993.

A. Η σύλληψη και η θέση του προσφεύγοντος υπό διοικητική κράτηση

6. Την 15^η Νοεμβρίου 2010, ο προσφεύγων συνελήφθη στην περιοχή του Σουφλίου για παράνομη είσοδο στην χώρα. Εξετάσθηκε από έναν αξιωματικό της Frontex (Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης) στο πλαίσιο της εξακρίβωσης στοιχείων και υπηκοότητας. Το έντυπο που συμπληρώθηκε μετά από αυτή την εξέταση προσδιόριζε ότι ο προσφεύγων γεννήθηκε την 1^η Ιανουαρίου 1990 στην πόλη Zakho του Ιράκ.

7. Την 17^η Νοεμβρίου 2010, ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών της Αλεξανδρούπολης του άσκησε δίωξη για παράνομη είσοδο στην χώρα, ώστε να σταλεί πίσω στην χώρα προέλευσής του. Με απόφαση της ίδιας ημερομηνίας, ο Διευθυντής της Αστυνομικής Διεύθυνσης της Αλεξανδρούπολης διέταξε να σταλεί ο προσφεύγων στην Τουρκία, χώρα μέσω της οποίας είχε διακομισθεί ο τελευταίος.

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Εντούτοις, αυτή η απόφαση δεν μπόρεσε να εκτελεσθεί, λόγω άρνησης των Τουρκικών αρχών να τον παραλάβουν.

8. Την 17^η Νοεμβρίου 2010, ο Διευθυντής της Αστυνομικής Διεύθυνσης της Αλεξανδρούπολης, εκτιμώντας, ότι υπήρχε κίνδυνος να αποδράσει ο προσφεύγων, διέταξε να τεθεί ο τελευταίος υπό κράτηση, ως την λήψη της απόφασης απέλασης εντός τριών ημερών. Η απόφαση ανέφερε ως ημερομηνία γέννησης του προσφεύγοντος την 1^η Ιανουαρίου 1990. Η απόφαση, που συντάχθηκε στην ελληνική γλώσσα, κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα αυθημερόν και μεταφράστηκε στην αγγλική γλώσσα από παριστάμενο διερμηνέα.

9. Την 19^η Νοεμβρίου 2010, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες ενημέρωσε τον Διευθυντή της Αστυνομικής Διεύθυνσης της Αλεξανδρούπολης, ότι είχε γίνει λάθος στην καταχώρηση της ηλικίας του προσφεύγοντος.

10. Την 20^η Νοεμβρίου 2010, ο Διευθυντής της Αστυνομικής Διεύθυνσης της Αλεξανδρούπολης, διέταξε την απέλαση του προσφεύγοντος, λόγω λαθραίας εισόδου στην χώρα. Δεδομένου ότι υπήρχε κίνδυνος να αποδράσει, διέταξε επίσης τη διατήρηση της κράτησής του για χρονικό διάστημα, όχι μεγαλύτερο των έξι μηνών.

Στην απόφαση για την απέλαση αναγραφόταν ως ημερομηνία γέννησης του προσφεύγοντος η 1^η Ιανουαρίου 1990.

Προσδιόριζε επίσης, ότι ο προσφεύγων ενημερώθηκε στην αγγλική γλώσσα, «γλώσσα την οποία καταλάβαινε», για τους λόγους της κράτησής του και για τα δικαιώματά του. Ο

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

προσφεύγων διαψεύδει αυτές τις επιβεβαιώσεις, λέγοντας, ότι δεν έλαβε ποτέ το ενημερωτικό φυλλάδιο που απευθύνεται στους αλλοδαπούς που πρόκειται να απελαθούν και ότι δεν είχε καμία γνώση της αγγλικής γλώσσας.

11. Την 22^η Νοεμβρίου 2010, η Αστυνομική Διεύθυνση Αλεξανδρούπολης ζήτησε από το Γενικό Επιτελείο να λάβει τα αναγκαία μέτρα, ώστε να παραδοθεί ο προσφεύγων στις Τουρκικές Αρχές, κατ' εφαρμογή του άρθρου 6 του Νόμου 3030/2002. Αυτή η διαδικασία έπρεπε, βάσει των όσων ορίζει το εν λόγω άρθρο, να ολοκληρωθεί εντός της προθεσμίας των τριών μηνών.

12. Την 8^η Δεκεμβρίου 2010, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες ενημέρωσε εκ νέου τον Διευθυντή της Αστυνομικής Διεύθυνσης της Αλεξανδρούπολης, για την ύπαρξη λάθους στην καταχώρηση της ηλικίας του προσφεύγοντος.

13. Την 7^η Δεκεμβρίου 2010, διορθώνοντας αυτό το λάθος, καταχώρησαν το 1993 ως το έτος γέννησης του προσφεύγοντος. Κατά συνέπεια, αναγνωρίστηκε στον τελευταίο η ιδιότητά του ασυνόδευτου ανήλικου. Σύμφωνα με το άρθρο 19 του διατάγματος 220/2007, οι αστυνομικές αρχές ενημέρωσαν γι' αυτό το θέμα τον αρμόδιο για την προστασία ανηλίκων Εισαγγελέα και διεκόπη η διαδικασία της απέλασης.

14. Την 21^η Δεκεμβρίου 2010, ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Αλεξανδρούπολης διέταξε την μεταφορά του προσφεύγοντος στο νοσοκομείο της προαναφερθείσας πόλεως, ώστε να εξετασθεί με σκοπό την τοποθέτησή του σε ίδρυμα υποδοχής ανηλίκων.

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

15. Την 23^η Δεκεμβρίου 2010, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες ζήτησε από τον Διευθυντή της Αστυνομικής Διεύθυνσης της Αλεξανδρούπολης, να το ενημερώσει για την κατάσταση του προσφεύγοντος. Ο Διευθυντής το ενημέρωσε μόλις έγινε η άρση της απέλασης του προσφεύγοντος εξαιτίας της ανηλικότητας του και ότι το συνοριακό φυλάκιο του Σουφλίου ενημέρωσε τον Εισαγγελέα για την περίπτωση του και ανέφερε την ανάγκη να μεταφερθεί σε κέντρο ανηλίκων.
16. Την 30^η Δεκεμβρίου 2010, το συνοριακό φυλάκιο του Σουφλίου ζήτησε από το Νοσοκομείο της Αλεξανδρούπολης να εξετασθεί ο προσφεύγων από παιδοψυχίατρο και να διαπιστωθεί αν είχε προσβληθεί από μεταδοτικά νοσήματα. Η εξέταση έγινε την 3^η Ιανουαρίου 2011.
17. Την 31^η Ιανουαρίου 2011, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες επέστησε εγγράφως την προσοχή του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών της Αλεξανδρούπολης στην περίπτωση του προσφεύγοντος και στις ταπεινωτικές συνθήκες κράτησής του.
18. Την 5^η Φεβρουαρίου 2011, ο προσφεύγων ενηλικιώθηκε. Η κράτησή του στο συνοριακό φυλάκιο του Σουφλίου συνεχίστηκε.
19. Την 9^η Μαρτίου 2011, το συνοριακό φυλάκιο του Σουφλίου ενημέρωσε τον εισαγγελέα ότι ο προσφεύγων ενηλικιώθηκε την 5^η Φεβρουαρίου 2011 και ότι, κατά συνέπεια, η διαδικασία του άρθρου 19 του διατάγματος 220/2007 δεν ήταν πλέον εφαρμοστέα στην περίπτωσή του.
20. Την 18^η Απριλίου 2011, ο προσφεύγων υπέβαλλε, μέσω του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες, ενστάσεις

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

κατά της κράτησής του ενώπιον του Προέδρου του Διοικητικού Δικαστηρίου Αλεξανδρούπολης (άρθρα 76 § 3 του Νόμου 3386/2005 και 13 § 6 του διατάγματος 114/2010). Τόνιζε, ότι για περισσότερο από πέντε μήνες δεν είχε προαυλιστεί, ούτε «είχε δει το φυσικό φως» και ότι κρατείτο μαζί με ενήλικες. Επικαλούνταν επίσης τις διαπιστώσεις που έκανε η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (ΕΠΒ) στην δημόσια δήλωση της 15^{ης} Μαρτίου 2011 καθώς και ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην αναφορά του της 8^{ης} Μαρτίου 2011. Επικαλούνταν τα άρθρα 3 και 5 της Σύμβασης καθώς και της σχετικής νομολογίας του Δικαστηρίου που αφορούσε την Ελλάδα.

21. Την 4^η Μαΐου 2011, ο Πρόεδρος του Διοικητικού Δικαστηρίου της Αλεξανδρούπολης απεφάνθη επί των ενστάσεων του προσφεύγοντος: κρίνοντας τες παραδεκτές, διέταξε την απελευθέρωσή του. Για οποιοδήποτε λόγο, η απόφαση, η οποία ήταν πέντε σειρές, περιοριζόταν στο να διατυπώσει ότι ο προσφεύγων είχε έναν εν ζωή αδελφό στην Γερμανία και ότι επιθυμούσε να μεταβεί σε αυτήν την χώρα.

22. Με μία απόφαση με την ίδια ημερομηνία, ο Διευθυντής της Αστυνομικής Διεύθυνσης Αλεξανδρούπολης ανακοίνωσε την άρση της κράτησης του προσφεύγοντος, δίνοντας του προθεσμία τριάντα ημερών για να εξέλθει από την ελληνική επικράτεια. Προσδιόριζε ότι η απόφαση της απέλασης παρέμενε σε ισχύ και θα εκτελούνταν, εάν ο προσφεύγων δεν εξερχόταν από τη χώρα εντός της παραχωρηθείσης προθεσμίας.

B. Οι συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος

Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Εξωτερικών, Μεταφραστική Υπηρεσία.

République Hellénique, Ministère des Affaires Étrangères, Service des Traductions.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service.

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

1. Η εκδοχή του προσφεύγοντος

23. Ο προσφεύγων κρατήθηκε στο συνοριακό φυλάκιο του Σουφλίου από την 15η Νοεμβρίου 2010 έως την 4^η Μαΐου 2011. Καθ' όλη την διάρκεια της κράτησής του δεν εξήλθε ποτέ από το κελί του και δεν μπόρεσε να κάνει καμία φυσική άσκηση.

24. Εκείνο το διάστημα, στο συνοριακό φυλάκιο του Σουφλίου κρατούνταν περί τα 100 με 200 άτομα, σε χώρο επίσημης δυναμικότητας για την υποδοχή 25 ατόμων. Οι κρατούμενοι ήταν υποχρεωμένοι να κοιμούνται καθιστοί ή δίπλα σε απόβλητα νερά από τις τουαλέτες. Ο προσφεύγων κοιμόταν και ο ίδιος στο πάτωμα και κάποιες φορές καθιστός, ελλείψει επαρκούς χώρου. Είχε σπάνια πρόσβαση σε κοινόχρηστο τηλέφωνο, για το οποίο έπρεπε να διαθέτει τηλεφωνική κάρτα.

25. Ο χώρος κράτησης δεν είχε ούτε τραπέζι, ούτε καρέκλες, ούτε ντουλάπες. Δεν θερμαινόταν, παρόλο που οι χειμερινοί μήνες στην περιοχή του Έβρου είναι ιδιαίτερα ψυχροί.

26. Ο προσφεύγων δεν έλαβε κανένα προϊόν προσωπικής υγιεινής. Οι κουβέρτες ήταν λερωμένες, η τροφή ήταν πολύ χαμηλής διατροφικής αξίας και το πόσιμο νερό έπρεπε να το αγοράζουν οι ίδιοι οι κρατούμενοι.

27. Η παρατεταμένη κράτηση επιδείνωσε την φυσική του και την ψυχολογική του κατάσταση και του δημιούργησε αισθήματα φόβου, άγχους και απόγνωσης που τον οδήγησαν στον να κόβει τα χέρια του κάθε μήνα της κράτησής του.

2. Η εκδοχή της Κυβέρνησης

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

28. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι σε συνάρτηση με τον αριθμό των κρατουμένων και με την εποχή, είχαν λειφθεί όλα τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίζεται ο προαυλισμός των κρατουμένων ανά πάσα στιγμή της ημέρας. Ο καθαρισμός των χώρων κράτησης γινόταν καθημερινά από μία ιδιωτική εταιρία. Κάθε θάλαμος διέθετε ένα σύστημα θέρμανσης, το οποίο λειτουργούσε μόνιμα κατά τη διάρκεια του χειμώνα.

29. Την διατροφή των κρατουμένων εξασφάλιζε η Νομαρχία του Έβρου, η οποία είχε αναθέσει σε μία ιδιωτική εταιρία την αποστολή της χορήγησης τριών γευμάτων καθημερινά.

30. Όσον αφορά την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, υπήρχαν δύο ενεργές ιατρικές μονάδες στον τομέα. Στους χώρους κράτησης, υπήρχε καθημερινά επιστημονικό προσωπικό της περιοχής του Έβρου και, μετά από έγκριση, κάποιες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις - όπως παραδείγματος χάριν οι «Γιατροί χωρίς σύνορα» - κατά το διάστημα μεταξύ του Νοεμβρίου 2010 και του Φεβρουαρίου 2011. Υπήρχαν επίσης διαθέσιμα ασθενοφόρα για την διακομιδή των κρατουμένων στα νοσοκομεία της Αλεξανδρούπολης και του Διδυμότειχου, σε περίπτωση ανάγκης.

31. Οι κρατούμενοι λάμβαναν τακτικά προϊόντα προσωπικής υγιεινής, είτε από τις αρχές του συνοριακού φυλακίου, είτε από τους «Γιατρούς χωρίς σύνορα». Μπορούσαν επίσης να επικοινωνούν με τον έξω κόσμο μέσω επαρκούς αριθμού υπαρχόντων καρτοτηλεφώνων.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Εξωτερικών, Μεταφραστική Υπηρεσία.

République Hellénique, Ministère des Affaires Étrangères, Service des Traductions.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service.

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

32. Τα εν προκειμένω εφαρμοστέα άρθρα του Νόμου 3386/2005, όπως τροποποιήθηκε από τον Νόμο 3772/2009, σχετικά με την είσοδο, με την διαμονή και με την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην ελληνική επικράτεια εκτίθενται στις αποφάσεις των *de los Santos και la Cruz κατά της Ελλάδος* (υπ' αριθμόν 2134/12 και 2161/12 §§ 21-25, 26 Ιουνίου 2014), *C.D και λοιποί κατά της Ελλάδος* (υπ' αριθμόν 33441/10, 33468/10 και 33476/10, §§ 27-33, 19 Δεκεμβρίου 2013) και *Barjamaj κατά της Ελλάδος* (υπ' αριθμόν 36657/11, §§ 17-23, 2 Μαΐου 2013).

33. Το άρθρο 19 του Προεδρικού Διατάγματος 220/2007 με το οποίο έγινε η εφαρμογή στην ελληνική νομοθεσία της οδηγίας 2003/9/ΕΚ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 27^{ης} Ιανουαρίου 2003 (που αφορά τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των προσώπων που ζητούν άσυλο στα Κράτη Μέλη), είναι διατυπωμένο ως εξής:

«Ασυνόδευτοι ανήλικοι

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν το ταχύτερο δυνατόν μέτρα ώστε να εξασφαλίζεται η αναγκαία εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων από νόμιμο κηδεμόνα ή, οσάκις απαιτείται, η εκπροσώπησή τους από οργανισμό υπεύθυνο για την επιμέλεια και την ευημερία ανηλίκων ή οποιαδήποτε άλλη κατάλληλη εκπροσώπηση. Πραγματοποιείται τακτικά αξιολόγηση από τις αρμόδιες αρχές.

2. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι που υποβάλλουν αίτηση ασύλου, από τη στιγμή που γίνονται δεκτοί στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής στο οποίο υποβλήθηκε ή εξετάζεται η αίτηση ασύλου έως τη στιγμή που υποχρεούνται να το εγκαταλείψουν, φιλοξενούνται:

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

α) από ενήλικους συγγενείς,
β) από ανάδοχο οικογένεια,
γ) σε κέντρα φιλοξενίας με ειδικές ρυθμίσεις για ανηλίκους,
δ) σε άλλους χώρους φιλοξενίας κατάλληλους για ανηλίκους.
Τα κράτη μέλη δύνανται να τοποθετούν ασυνόδευτους ανηλίκους ηλικίας 16 ετών ή άνω σε κέντρα φιλοξενίας για ανηλίκους αιτούντες άσυλο.

Στο μέτρο του δυνατού, τα αδέλφια παραμένουν μαζί, λαμβανομένου υπόψη του απώτερου συμφέροντος του εκάστοτε ανηλίκου και, ιδίως, της ηλικίας και του βαθμού ωριμότητάς του. Οι αλλαγές διαμονής ασυνόδευτων ανηλίκων περιορίζονται στο ελάχιστο.

3. Τα κράτη μέλη, προστατεύοντας το απώτερο συμφέρον του ασυνόδευτου ανηλίκου, προσπαθούν να εντοπίζουν, το συντομότερο δυνατόν, τα μέλη της οικογένειάς του/της. Σε περίπτωση που υπάρχει κίνδυνος να απειληθεί η ζωή ή η ακεραιότητα του ανηλίκου ή των στενών συγγενών του, ιδίως αν αυτοί διαμένουν στη χώρα καταγωγής, πρέπει να διασφαλίζεται ότι η συλλογή, επεξεργασία και διαβίβαση των πληροφοριών που αφορούν τα εν λόγω πρόσωπα γίνεται εμπιστευτικά, ώστε να μην διακυβεύεται η ασφάλειά τους.

4. Οι απασχολούμενοι με ασυνόδευτους ανηλίκους πρέπει να διαθέτουν ή να λαμβάνουν κατάλληλη κατάρτιση σχετικά με τις ανάγκες των ανηλίκων και να δεσμεύονται από την αρχή της εμπιστευτικότητας, όπως ορίζεται στο εθνικό δίκαιο, για τις πληροφορίες τις οποίες γνωρίζουν εκ της εργασίας τους.»

34. Το άρθρο 5 § 2 της Υπουργικής Απόφασης 400/2009 σχετικά με την εκτέλεση των δικαστικών και διοικητικών αποφάσεων απέλασης αλλοδαπών προβλέπει ότι:

Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Εξωτερικών, Μεταφραστική Υπηρεσία.

République Hellénique, Ministère des Affaires Étrangères, Service des Traductions.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service.

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

« 2. Οι αλλοδαποί σε βάρος των οποίων έχει εκδοθεί απόφαση διοικητικής απέλασης κρατούνται στους Ειδικούς Χώρους Παραμονής Αλλοδαπών (άρθρο 81 ν. 3386/ 2005) και, σε περίπτωση έλλειψης τέτοιων χώρων, προσωρινά στα κρατητήρια των αστυνομικών υπηρεσιών. Οι ανήλικοι αλλοδαποί, καθώς και οι γυναίκες, κρατούνται σε ξεχωριστούς χώρους, εκτός αν λόγοι προστασίας των ανηλίκων ή διατήρησης της οικογενειακής ενότητας επιβάλλουν το αντίθετο. (...)»

35. Το άρθρο 13 § 6 β) του Προεδρικού Διατάγματος 114/2010 «Καθεστώς του πρόσφυγα: καθιέρωση ενιαίας διαδικασίας αναγνώρισης σε αλλοδαπούς και ανιθαγενείς»), το οποίο μεταφέρει στην εθνική έννομη τάξη την οδηγία του Συμβουλίου 2005/85/ΕΚ της 1^{ης} Δεκεμβρίου 2005 («σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα»), ορίζει ότι:

« 6. Στις περιπτώσεις κράτησης αιτούντων, οι αρμόδιες αρχές (...), εφαρμόζουν τα ακόλουθα:

β. Αποφεύγουν την κράτηση των ανηλίκων. Ανήλικοι που έχουν χωριστεί από τις οικογένειές τους και ασυνόδευτοι ανήλικοι κρατούνται μόνο για τον απαραίτητο χρόνο έως την ασφαλή παραπομπή τους σε κατάλληλες δομές φιλοξενίας ανηλίκων. »

36. Το άρθρο 97 (προστασία ανηλίκων) του διατάγματος 141/1991 σχετικά με την αρμοδιότητα των οργάνων του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης προβλέπει τα εξής:

« 1. Η Ελληνική Αστυνομία (...)

θ. Φροντίζουν να κλείνονται σε ιδιαίτερα κρατητήρια οι ανήλικοι που συλλαμβάνονται και κατά τη μεταγωγή τους να μην δεσμεύονται με χειροπέδες, εκτός αν είναι επικίνδυνοι ή

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ύποπτοι απόδρασης.

(...)

ιβ. Σε κάθε επαφή του με ανηλίκους, πρέπει να τους φέρεται με στοργή και ευπροσηγορία και να αποφεύγει κάθε ενέργεια που μπορεί να τους ταπεινώσει και να τους αφήσει δυσμενή (...) ψυχικά βιώματα.»

37. Ο Νόμος 3907/2011 (με τον τίτλο: «Ίδρυση υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, Επιστροφής των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, Άδειας διαμονής και λοιπών») τέθηκε σε ισχύ την 26η Ιανουαρίου 2011. Μεταφέρει στην ελληνική έννομη τάξη την οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2008/115/ΕΚ της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2008 (σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη – μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών). Τα εφαρμοστέα άρθρα είναι διατυπωμένα ως εξής:

Άρθρο 25 □ § 1

« 1. Πριν αποφασισθεί η έκδοση απόφασης επιστροφής ασυνόδευτου ανήλικου, και αφού ληφθούν υπόψη τα βέλτιστα συμφέροντά του, παρέχεται συνδρομή από κατάλληλους φορείς, άλλους από τις αρχές που διενεργούν την επιστροφή. »

Άρθρο 32 □

1. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι και οι οικογένειες με ανήλικους κρατούνται, ως έσχατη λύση, μόνο εφόσον δεν μπορούν να εφαρμοσθούν για τον ίδιο σκοπό άλλα επαρκή αλλά λιγότερο επαχθή μέτρα και για το ελάχιστο απαιτούμενο χρονικό διάστημα.

(...)

4. Στους ασυνόδευτους ανήλικους παρέχεται κατά το δυνατόν

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

κατάλυμα σε ιδρύματα τα οποία διαθέτουν προσωπικό και εγκαταστάσεις που λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες προσώπων της ηλικίας τους.

5. Τα βέλτιστα συμφέροντα του παιδιού λαμβάνονται πρωτίστως υπόψη κατά την κράτηση ανηλίκων σε αναμονή απομάκρυνσης.

III. ΟΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

38. Οι διαπιστώσεις που αφορούν το συνοριακό φυλάκιο του Σουφλίου, οι οποίες έγιναν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (στην έκθεση της με ημερομηνία 10 Ιανουαρίου 2012 και στην δημόσια δήλωσή της με ημερομηνία 15ης Μαρτίου 2011), από την αντιπροσωπεία της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες (μετά από επίσκεψη που πραγματοποιήθηκε από την 29^η Σεπτεμβρίου έως την 1^η Οκτωβρίου 2010), από την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και από τον Συνήγορο του Πολίτη (μετά από επίσκεψή τους που πραγματοποιήθηκε από την 18^η έως την 20^η Μαρτίου 2011) εκτίθενται στην απόφαση *B.M. κατά της Ελλάδος* (υπ' αριθμό 5368/11, §§ 41-55, 19 Δεκεμβρίου 2013).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΛΚΟΜΕΝΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΗ ΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ ΤΩΝ ΕΞΙ ΜΗΝΩΝ ΕΝΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

39. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή λόγω της μη τήρησης της προθεσμίας των έξι μηνών, επειδή ο προσφεύγων, κατά την Κυβέρνηση απελευθερώθηκε από την 2^η Μαΐου 2011, αλλά προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου την 2^η Νοεμβρίου 2011.

40. Ο προσφεύγων υποστηρίζει, ότι η κράτησή του, τόσο ως ανήλικος,

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

αλλά και ως ενήλικος, ήταν μία συνεχής κατάσταση και ότι η περίοδος των έξι μηνών άρχισε να υπολογίζεται από το τέλος της κράτησης, δηλαδή, κατ' αυτόν, την 4^η Μαΐου 2011. Κατά συνέπεια, αυτή η περίοδος δεν έληγε πριν την 4^η Νοεμβρίου 2011 και επομένως η προσφυγή του, κατ' αυτόν, ορθώς υποβλήθηκε εντός της προθεσμίας των έξι μηνών.

41. Το Δικαστήριο σημειώνει, ότι προκύπτει από την δικογραφία, πως την 4^η Μαΐου 2011, ο πρόεδρος του Διοικητικού Δικαστηρίου της Αλεξανδρούπολης κήρυξε παραδεκτές τις ενστάσεις του προσφεύγοντος και πως την ίδια εκείνη ημέρα ο Διευθυντής της Αστυνομικής Διεύθυνσης της Αλεξανδρούπολης διέταξε την άρση της κράτησης του προσφεύγοντος. Ο τελευταίος εξάλλου εκρατείτο, καθ' όλη την επίδικη περίοδο στο ίδιο συνοριακό φυλάκιο, αυτό του Σουφλίου. Άρα, προσφεύγοντας στο Δικαστήριο την 2^η Νοεμβρίου 2011, τήρησε δεόντως την προθεσμία των προβλεπόμενων, από το άρθρο 35 § 1 της Σύμβασης, έξι μηνών. Πρέπει επομένως να απορριφθεί η ένσταση της Κυβέρνησης ως προς αυτό το θέμα.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

42. Ο προσφεύγων παραπονείται για το ότι η ανηλικότητά του δεν ελήφθη υπόψη όταν τέθηκε υπό κράτηση στο συνοριακό φυλάκιο του Σουφλίου. Παραπονείται επίσης για τις συνθήκες της κράτησής του στο εν λόγω συνοριακό φυλάκιο. Επικαλείται, ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

Άρθρο 3

« Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθή εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχειρίσιν απανθρώπους ή εξευτελιστικής.»

Άρθρο 13

« Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερία παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτέλεσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

A. Επί του παραδεκτού*I. Η επιχειρηματολογία των αντιδίκων*

43. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την ελκόμενη από το άρθρο 3 αιτίαση, λόγω της μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων.

Κατά πρώτο λόγο, σύμφωνα με την Κυβέρνηση, ο προσφεύγων είχε την δυνατότητα να υποβάλλει ιεραρχική προσφυγή και, σε περίπτωση απόρριψής της, να καταθέσει ακυρωτική προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Δικαστηρίου, καθώς επίσης να καταθέσει αίτηση αναστολής εκτέλεσης του μέτρου της απέλασης ή αίτημα για έκδοση προσωρινής διαταγής προς αποφυγή της άμεσης απέλασής του. Η αίτηση αναστολής εκτέλεσης του μέτρου της απέλασης θα είχε, διευκρινίζει, επιφέρει την άρση της κράτησης. Εντούτοις, ο προσφεύγων δεν χρησιμοποίησε κανένα από αυτά τα ένδικα βοηθήματα.

Κατά δεύτερο λόγο, η Κυβέρνηση επικαλείται το ότι ο προσφεύγων παρέλειψε να ασκήσει προσφυγή αποζημίωσης, δυνάμει του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της Σύμβασης. Υπογραμμίζει, ότι η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων δίδει ευνοϊκή έκβαση σε προσφυγές και αιτήματα τέτοιου τύπου όταν οι κρατούμενοι κατηγορούνται για παραβίαση διατάξεων του σωφρονιστικού κώδικα.

44. Η Κυβέρνηση επικαλείται, επίσης, την απόφαση *Houssein κατά της Ελλάδος* (υπ' αριθμό 71825/11, 24 Οκτωβρίου 2013) και υπογραμμίζει ότι τα άρθρα 5 § 2 της Υπουργικής Απόφασης 400/2009 σχετικά με την εκτέλεση των διοικητικών αποφάσεων περί απέλασης αλλοδαπών, 13 § 6 β) του Προεδρικού Διατάγματος σχετικά με την αρμοδιότητα των οργάνων του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης, το οποίο εφαρμόζεται στα κέντρα

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

κράτησης αλλοδαπών, εξασφαλίζουν τα επικαλούμενα δικαιώματα ενώπιον των δικαστικών αρχών για τους σκοπούς μίας αγωγής εν δυνάμει του άρθρου 105 που προαναφέρθηκε.

45. Ο προσφεύγων επικαλείται την νομολογία του Δικαστηρίου βάσει της οποίας οι παραπάνω αιτήσεις ή προσφυγές ενώπιον των Διοικητικών Δικαστηρίων, που αναφέρει η Κυβέρνηση, θεωρήθηκαν από το Δικαστήριο ως μη προσβάσιμες και μη αποτελεσματικές σε θέματα κράτησης (*R.U. κατά της Ελλάδος*, υπ' αριθμό 2237/08, 7 Ιουνίου 2011, *A.A. κατά Ελλάδος*, υπ' αριθμό 12186/08, 22 Ιουλίου 2010, *Tabesh κατά Ελλάδος*, υπ' αριθμό 8256/07, 26 Νοεμβρίου 2009, *S.D. κατά Ελλάδος*, υπ' αριθμό 53541/07, 11 Ιουνίου 2009). Υπενθυμίζει επίσης ότι το Δικαστήριο έκρινε, ότι το σχετικό με τα δικαιώματα όσων τελούν υπό διοικητική κράτηση ενημερωτικό φυλλάδιο δεν ήταν δυνατό να θεωρηθεί, ότι περιείχε επαρκείς πληροφορίες σχετικά με τις αιτήσεις ή τις προσφυγές που μπορεί να υποβάλλει ή να ασκήσει κάποιος κατά της εν λόγω διοικητικής κράτησης (*Mahmundi και λοιποί κατά της Ελλάδος*, υπ' αριθμό 14902/10, 31 Ιουλίου 2012 και *Rahimi κατά της Ελλάδος*, υπ' αριθμό 8687/08, 5 Απριλίου 2011).

46. Όσον αφορά την αγωγή αποζημίωσης που προβλέπει το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα, ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι μόνο η δυνατότητα μίας αποζημίωσης, αν εξαιρεθούν όλα τα άλλα μέσα, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αποτελεσματική προσφυγή. Ο προσφεύγων υποστηρίζει, ότι τα άρθρα που αναφέρει η Κυβέρνηση και τα οποία θα μπορούσε κάποιος να επικαλεσθεί σε συνδυασμό με το άρθρο 105 είναι ασαφή, επειδή δεν προσδιορίζουν τις συνθήκες υπό τις οποίες πρέπει να κρατούνται οι ανήλικοι σε κατάλληλα γι' αυτούς κέντρα. Επιπλέον, τονίζει, ότι παραπονείται για το σύνολο της περιόδου της διοικητικής του κράτησης, ως ανήλικος και ως ενήλικος. Ο προσφεύγων υπογραμμίζει επίσης, ότι η σχετική, με μία παρόμοια αγωγή, διαδικασία είναι υπερβολικά

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

μακρά: πέντε έτη, κατά μέσον όρο σε πρώτο βαθμό. Τέλος, δεν είχε πρόσβαση σε αυτή, εφόσον το εισαγωγικό έγγραφο έπρεπε να συνταχθεί από ένα δικηγόρο και να κατατεθεί ενώπιον του διοικητικού δικαστηρίου και δεν προβλεπόταν δικαστική αρωγή γι' αυτό το θέμα. Εξάλλου, οι επιδοτήσεις που χορηγούνταν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους Πρόσφυγες σε οργανισμούς όπως το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, δεν επαρκούν για την χρηματοδότηση εισαγωγικών εγγράφων αγωγών δυνάμει του άρθρου 105.

2. Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

47. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει, ότι το άρθρο 35 § 1 πρέπει να εφαρμοστεί με κάποια ελαστικότητα και χωρίς υπέρμετρη τυπικότητα. Εξάλλου, ο κανόνας που διατυπώνεται δεν συμβιβάζεται με μία τυπικήεφαρμογή και δεν έχει απόλυτο χαρακτήρα. Επομένως εφαρμόζοντας μία ελεγχόμενη τήρηση του, πρέπει να λάβουμε υπόψη τις συνθήκες της υπόθεσης. Αυτό σημαίνει κυρίως ότι το Δικαστήριο πρέπει να λάβει ρεαλιστικά υπ' όψη του, όχι μόνο τις προσφυγές που θεωρητικά προβλέπονται εντός του νομικού συστήματος του ενδιαφερόμενου Συμβαλλόμενου Μέρους, αλλά επίσης το νομικό και πολιτικό πλαίσιο εντός του οποίου τίθενται, καθώς και την προσωπική κατάσταση των προσφευγόντων (*Norbert Sikorski κατά της Πολωνίας*, υπ' αριθμόν 17599/05, § 110, 22 Οκτωβρίου 2009• *Vučković και λοιποί κατά της Σερβίας [GC]*, υπ' αριθμούς 17153/11 κλπ., § 76, 25 Μαρτίου 2014).

48. Το Δικαστήριο συμφωνεί από την αρχή με τον προσφεύγοντα ότι η ιεραρχική προσφυγή κατά της απόφασης της απέλασης της 20^{ης} Νοεμβρίου 2010, η ακυρωτική προσφυγή ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων, η αίτηση αναστολής εκτέλεσης του μέτρου της απέλασης και το αίτημα προσωρινής διαταγής αποφυγής της άμεσης απέλασης δεν αποτελούσαν, υπό τις συνθήκες της κρινόμενης υπόθεσης, προσφυγές που μπορούν να

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ασκηθούν πριν από την προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου: κατά την σύλληψή του και κατά την ημερομηνία της λήψης των αποφάσεων της θέσης του υπό κράτηση και της απέλασης του την 17^η και την 20^η Νοεμβρίου 2010, ο προσφεύγων καταχωρήθηκε λανθασμένα ως ενήλικος. Το λάθος διορθώθηκε την 17^η Δεκεμβρίου 2010, χάρη στην παρέμβαση του Ελληνικού Συμβουλίου για τους πρόσφυγες. Βέβαια, ο νόμιμος επίτροπος του προσφεύγοντος επειδή είναι ανήλικος – ο εισαγγελέας κατά το άρθρο 19 του διατάγματος 220/2007 – δεν υπέβαλλε καμία προσφυγή κατά της κράτησης.

49. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι την 5^η Φεβρουαρίου 2011, όταν ο προσφεύγων ενηλικιώθηκε, ακόμα και την 9^η Μαρτίου 2011, όταν ο εισαγγελέας πληροφορήθηκε από τις αρχές του συνοριακού φυλακίου για την ενηλικίωση του προσφεύγοντος, η προθεσμία των πέντε ημερών που προβλέπεται από το άρθρο 77 του Νόμου 3386/2005 για να αμφισβητηθεί η απόφαση της απέλασης, είχε ήδη παρέλθει από καιρό. Το Δικαστήριο επισημαίνει επίσης, ότι την 18^η Απριλίου 2011, ο προσφεύγων υπέβαλε, μέσω του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες, ενστάσεις κατά της κράτησής του ενώπιον του Προέδρου του διοικητικού δικαστηρίου της Αλεξανδρούπολης, γεγονός που κατέληξε στην απελευθέρωσή του την 4^η Μαΐου 2011.

50. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει τη νομολογία του, κατά την οποία από την άποψη της εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων, η κατάσταση μπορεί να είναι διαφορετική για κάποιον που τελούσε υπό κράτηση υπό εικαζόμενες αντίθετες συνθήκες από το άρθρο 3, ο οποίος προσφεύγει στο Δικαστήριο όταν απελευθερώνεται και για κάποιον που προσφεύγει προς αυτό ενώ είναι ακόμα κρατούμενος υπό τις συνθήκες που καταγγέλλει (*Housein*, που προαναφέρθηκε, § 55).

51. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι στην προαναφερθείσα απόφαση

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Housein, είχε κρίνει παραδεκτή την ένσταση της μη εξάντλησης που έθεσε η Κυβέρνηση, επειδή τα άρθρα 5 § 2 της υπουργικής απόφασης 400/2009 που αφορά την εκτέλεση των διοικητικών αποφάσεων περί απέλασης αλλοδαπών, 13 § 6 β) του Προεδρικού Διατάγματος 114/2010 που αφορά τους πρόσφυγες και 97 του Διατάγματος 141/1991 που αφορά την αρμοδιότητα των οργάνων του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, έδιναν το δικαίωμα στους ανήλικους που επρόκειτο να απελαθούν, να μην τεθούν υπό κράτηση, στο πλαίσιο του δυνατού, ή διαφορετικά να τοποθετηθούν σε ειδικά κέντρα για να είναι χωριστά από τους ενήλικες που βρίσκονται στην ίδια κατάσταση με αυτούς. Το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι αυτές οι διατάξεις εξασφαλίζουν ένα δικαίωμα, η δυνατότητα επίκλησης του οποίου ενώπιον της δικαιοσύνης δεν ήταν αμφισβητήσιμη και αποτελούσε μία στέρεη νομική βάση, επί της οποίας, εν προκειμένω, θα μπορούσε να επιχειρηθεί μία αγωγή δυνάμει του άρθρου 105, του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (στην ίδια απόφαση που μνημονεύθηκε στην αμέσως προηγούμενη σημείωση, § 62).

52. Εντούτοις, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η παρούσα υπόθεση πρέπει να διακριθεί από την υπόθεση *Housein*, εξαιτίας του, ότι στην τελευταία ο προσφεύγων ήταν ανήλικος καθ' όλη την διάρκεια της κράτησής του. Στην παρούσα υπόθεση, από την 15η Νοεμβρίου 2010, ημερομηνία της σύλληψής του, έως την 17η Δεκεμβρίου 2010, ημερομηνία της διόρθωσης του λάθους που αφορούσε το έτος της γέννησής του, ο προσφεύγων αντιμετωπίστηκε ως ενήλικος. Από την τελευταία ημερομηνία, παρόλο που αναγνωρίστηκε η ανηλικότητά του, ο αρμόδιος εισαγγελέας, υπό την ιδιότητα του επιτρόπου του ανηλίκου, ούτε ενήργησε τα δέοντα για να τον τοποθετήσει σε ένα προσαρμοσμένο για ανήλικους κέντρο, ούτε υπέβαλε αίτηση αναστολής της κράτησης στο συνοριακό φυλάκιο του Σουφλίου. Έτσι, ο προσφεύγων κρατήθηκε ως ενήλικος κατά τη διάρκεια όλης της

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

επίδικης περιόδου. Το Δικαστήριο, επομένως, θα εφαρμόσει τη νομολογία του, η οποία είναι φυσικά σχετική με την υπόθεση, χωρίς να διακρίνει σε μία περίοδο πριν την ενηλικίωση και σε μία περίοδο μετά από αυτή.

53. Γι' αυτό το λόγο, το Δικαστήριο υπενθυμίζει, ότι μία αγωγήαποζημίωσης εν δυνάμει του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα για τις απάνθρωπες και ταπεινωτικές συνθήκες κράτησης στα κέντρα κράτησης για αλλοδαπούς δεν έχει λογικές πιθανότητες επιτυχίας και δεν αποφέρει, εκ φύσεως, καμία επαρκή επανόρθωση στον κρίσιμο χρόνο (*Α.Φ. κατά της Ελλάδος*, υπ' αριθμόν 53709/11, §§ 59 και 61, 13 Ιουνίου 2013). Επομένως, το Δικαστήριο συμπεραίνει ήδη, ότι παρά το ότι κάποιος προσφεύγων δεν έκανε χρήση του προτεινόμενου από την Κυβέρνηση μέσου, κατά την παρούσα κατάσταση της εθνικής νομολογίας, η αιτίασή του δεν θα μπορούσε να απορριφθεί λόγω μη εξάντλησης των εσωτερικών ενδίκων μέσων (*de los Santos και de la Cruz*, που προαναφέρθηκε, § 37).

54. Ενόψει των προηγουμένων, το Δικαστήριο εκτιμά ότι πρέπει να απορριφθεί η, σχετική με την μη εξάντληση των εθνικών ενδίκων μέσων, ένσταση της Κυβέρνησης.

55. Το Δικαστήριο διαπιστώνει, εξάλλου, ότι η παρούσα αιτίαση δεν είναι προδήλως αβάσιμη, κατά την έννοια του άρθρου 35 § 3α) της Σύμβασης και, ότι δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει, επομένως, να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

56. Η Κυβέρνηση αναφέρεται στην εκδοχή της όσον αφορά τις συνθήκες της κράτησης στο συνοριακό φυλάκιο του Σουφλίου (παράγραφοι 28-31 παραπάνω). Υποστηρίζει, ότι οι αρχές έλαβαν όλα τα, προβλεπόμενα από τις διεθνείς συμβάσεις και την εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία, μέτρα, που αφορούν την υποδοχή και τον περιορισμό του προσφεύγοντος,

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

λαμβάνοντας δεόντως υπόψη της την ανηλικότητά του, από τη στιγμή που αυτή αποκαλύφθηκε.

57. Ο προσφεύγων αναφέρεται στην δική του εκδοχή (παράγραφοι 23-27 παραπάνω), καθώς και στις διαπιστώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (ΕΠΒ) που έγιναν μέσα στην δημόσια δήλωσή της που αφορούσε την Ελλάδα την 15^η Μαρτίου 2011 και στην έκθεσή της με ημερομηνία της 10^{ης} Ιανουαρίου 2012. Υπογραμμίζει ότι δεν ελήφθη ποτέ υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του, ως ανηλίκου και ότι είχε κυρίως τεθεί υπό κράτηση, αντί να μεταφερθεί σε κέντρο φιλοξενίας νέων.

58. Όσον αφορά τις γενικές αρχές που αφορούν την εφαρμογή του άρθρου 3 της Σύμβασης, στις υποθέσεις όπου εγείρονται παρόμοια θέματα, με αυτά που τίθενται στην παρούσα, το Δικαστήριο παραπέμπει στην σχετική με το θέμα νομολογία του (βλέπε κυρίως, *Kudla κατά της Πολωνίας*, [GC], υπ' αριθμόν 30210/96, §§ 90-94, CEDH 2000-XI• *Peers κατά της Ελλάδος*, υπ' αριθμόν 28524/95, §§ 67-68, CEDH 2001-III• *Kalachnikov κατά της Ρωσίας*, υπ' αριθμόν 47095/99, § 95, CEDH 2002-VI• *Riad και Idiab κατά του Βελγίου*, υπ' αριθμόν 29787/03 και 29810/03, § 97, 24 Ιανουαρίου 2008• *Tabesh*, που προαναφέρθηκε, §§ 34-37• *Rahimi*, που προαναφέρθηκε, §§ 59-62• *R.U. κατά Ελλάδος*, που προαναφέρθηκε, §§ 54-56• *A.F. κατά της Ελλάδος*, που προαναφέρθηκε, §§ 68-70• και *de los Santos και de la Cruz*, που προαναφέρθηκε, § 43).

59. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο υπογραμμίζει, ότι ήδη έχει καταλήξει στην παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης, κατ' επανάληψη, σε σχετικές με τις συνθήκες κράτησης αλλοδαπών σε ελληνικά συνοριακά φυλάκια υποθέσεις και κυρίως σε αυτά των Φερών και του Σουφλίου (*S.D. κατά της Ελλάδος*, που προαναφέρθηκε• *M.S.S. κατά του Βελγίου και της Ελλάδος*, [GC], υπ' αριθμόν 30696/09, 21 Ιανουαρίου 2011• *R.U. κατά Ελλάδος*, που

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

προαναφέρθηκε• *A.F. κατά της Ελλάδος*, που προαναφέρθηκε• *B.M. κατά της Ελλάδος*, που προαναφέρθηκε• *F.H. κατά της Ελλάδος*, υπ' αριθμόν 78456/11, 31 Ιουλίου 2014).

60. Το Δικαστήριο επισημαίνει εν προκειμένω, ότι ο προσφεύγων κρατείτο για περισσότερο από πέντε μήνες στο συνοριακό φυλάκιο του Σουφλίου. Το Δικαστήριο ενημερώθηκε από τις διαπιστώσεις της ΕΠΒ σχετικά με αυτό το συνοριακό φυλάκιο (στην έκθεση της 10^{ης} Ιανουαρίου 2012 και στην δημόσια δήλωση της 15^{ης} Μαρτίου 2011), από τον Αντιπρόσωπο της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες (μετά από την επίσκεψη που πραγματοποιήθηκε από την 29^η Σεπτεμβρίου έως την 1^η Οκτωβρίου 2010), από την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και από τον Συνήγορο του Πολίτη (μετά την επίσκεψή τους που πραγματοποιήθηκε από την 18^η έως την 20^η Μαρτίου 2011) (παράγραφος 38 παραπάνω). Προκύπτει, ότι τίποτε δεν είχε αλλάξει, κατά τη διαμονή του προσφεύγοντος στο εν λόγω συνοριακό φυλάκιο, αναφορικά με την κατάσταση που αποκαλύφθηκε στις προαναφερθείσες αποφάσεις.

61. Υπό αυτές τις συνθήκες, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός, ούτε κανένα επιχείρημα ικανό να αντικρούσει αυτές τις διαπιστώσεις και να μπορέσει να οδηγήσει εν προκειμένω σε κάποιο συμπέρασμα διαφορετικό από αυτό στο οποίο κατέληξε, στις παραπάνω αναφερθείσες υποθέσεις.

62. Αυτά τα στοιχεία, επαρκούν ώστε το Δικαστήριο να καταλήξει στο συμπέρασμα, ότι η κράτηση του προσφεύγοντος συνιστά απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείριση, κατά την έννοια του άρθρου 3 της Σύμβασης και ότι, εν προκειμένω, υπήρξε παραβίαση αυτής της διάταξης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 3 ΚΑΙ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΕ ΣΥΝΔΙΑΣΜΟ ΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ ΕΞΑΙΤΙΑΣ

Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Εξωτερικών, Μεταφραστική Υπηρεσία.

République Hellénique, Ministère des Affaires Étrangères, Service des Traductions.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service.

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΕΙΨΗΣ ΜΙΑΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ ΓΙΑ ΝΑ ΠΑΡΑΠΟΝΕΘΕΙ ΚΑΠΟΙΟΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

63. Επικαλούμενος τα άρθρα 3 και 13 της Σύμβασης σε συνδυασμό λαμβανόμενα, ο προσφεύγων καταγγέλλει την έλλειψη κάποιας αποτελεσματικής προσφυγής, για να παραπονεθεί κάποιος για τις συνθήκες της κράτησής του.

A. Επί του παραδεκτού

64. Διαπιστώνοντας, ότι η παρούσα αιτίαση δεν είναι προδήλως αβάσιμη, κατά την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και ότι δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου, το Δικαστήριο την κηρύσσει παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

65. Η Κυβέρνηση εκθέτει ότι οι αλλοδαποί που πρόκειται να απελαθούν λαμβάνουν ένα επεξηγηματικό φυλλάδιο, συντεταγμένο στην μητρική τους γλώσσα ή σε μία γλώσσα που καταλαβαίνουν, το οποίο διευκρινίζει, ότι οι πιθανές τους αιτιάσεις, αναφορικά με τις συνθήκες της κράτησής τους μπορούν να υποβληθούν στον επικεφαλής της ιεραρχίας της Αστυνομίας. Ο προσφεύγων, επομένως, διέθετε, κατά τη γνώμη της Κυβέρνησης, αυτή την δυνατότητα. Εξάλλου, ο προσφεύγων διέθετε μία αποτελεσματική προσφυγή κατά του ότι παρέμεινε σε κράτηση, της οποίας και έκανε χρήση: υπέβαλλε ενστάσεις ενώπιον του Προέδρου του διοικητικού δικαστηρίου της Αλεξανδρούπολης, ο οποίος τις κήρυξε παραδεκτές και διέταξε την άρση του μέτρου. Η Κυβέρνηση παραθέτει επίσης άλλες οκτώ αποφάσεις του διοικητικού δικαστηρίου της Αλεξανδρούπολης, που αναγνώριζαν την ακαταλληλότητα των συνθηκών κράτησης και διέταξε την μεταφορά των ενδιαφερομένων σε άλλους χώρους κράτησης.

66. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει, εξάλλου, ότι την 19^η Δεκεμβρίου 2010,

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ο προσφεύγων εξουσιοδότησε δύο δικηγόρους του Ελληνικού Συμβουλίου για τους πρόσφυγες να υποβάλλουν ενστάσεις κατά της κράτησής του. Εντούτοις, οι παραπάνω δεν το έπραξαν πριν από την 18^η Απριλίου 2011, ήτοι τέσσερις μήνες αργότερα. Σύμφωνα με την άποψη της Κυβέρνησης, εάν οι δικηγόροι είχαν ενεργήσει συντομότερα, ο προσφεύγων θα είχε απελευθερωθεί πολύ πριν από την 4^η Μαΐου 2011.

67. Ο προσφεύγων υποστηρίζει, ότι το εθνικό δίκαιο δεν προβλέπει ρητά μία «αποτελεσματική προσφυγή», η οποία θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από έναν κρατούμενο μετανάστη για να παραπονεθεί για τις συνθήκες κράτησης. Το άρθρο 76 του Νόμου 33886/2005* (όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 55 του Νόμου 3900/2010) δεν διευκρινίζει ρητά ότι ένας κρατούμενος μπορεί να παραπονεθεί για τις συνθήκες της κράτησής του, μέσω ενστάσεων που υποβάλλει στον Πρόεδρο διοικητικού δικαστηρίου ή ότι μπορεί να ζητήσει την απελευθέρωσή του ή την μεταφορά του προς κάποιο άλλο κέντρο κράτησης. Αυτό το άρθρο δεν επιβάλλει επίσης καμία υποχρέωση στον Πρόεδρο να εξετάσει μία σχετική με τις συνθήκες κράτησης αιτίαση που υποβλήθηκε ενώπιόν του. Το αν θα εξετασθεί ή όχι μία παρόμοια αιτίαση επαφίεται στην διακριτική ευχέρεια του Προέδρου. Ο προσφεύγων υποστηρίζει, εκτός των άλλων, ότι η νομολογία του διοικητικού δικαστηρίου της Αλεξανδρούπολης δεν συμμορφώνεται με την αρχή της ασφάλειας δικαίου επί του θέματος. Για να φανεί καθαρά ο παραπειστικός χαρακτήρας των αποφάσεων που παρουσίασε η Κυβέρνηση, ο προσφεύγων παρουσιάζει και άλλες αποφάσεις του ίδιου Δικαστηρίου (του έτους 2011) που αφήνουν αναπάντητες κάποιες, ελκόμενες από τις συνθήκες κράτησης αιτιάσεις ή κηρύττουν, ότι δεν μπορούν να τις εξετάσουν.

68. Ο προσφεύγων αναφέρεται επίσης σε κάποιες παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν ενώπιον της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ευρώπης από την International Commission of Jurists και από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και Εξόριστους σχετικά με την εκτέλεση της Απόφασης *M.S.S. κατά του Βελγίου και της Ελλάδας*, που προαναφέρθηκε. Αυτοί οι οργανισμοί εξέφραζαν τον Φεβρουάριο του 2013 την ανησυχία τους, για την πάντα υπάρχουσα έλλειψη μίας ρητής διάταξης, που εγγυάται έναν δικαστικό έλεγχο όλων των παραμέτρων της νομιμότητας της κράτησης, περιλαμβανομένων και των συνθηκών της κράτησης. Υπογράμμιζαν τον αναποτελεσματικό χαρακτήρα της προβλεπόμενης από το προαναφερθέν άρθρο 76 προσφυγής, εξαιτίας της αδυναμίας των κρατουμένων να επωφεληθούν από την δικαστική αρωγή για να την ασκήσουν, της έλλειψης αρμόδιου προσωπικού, της έλλειψης κοινωνικής αρωγής και της έλλειψης ελέγχου των συνθηκών κράτησης.

69. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει την διαρκή νομολογία του, σύμφωνα με την οποία το άρθρο 13 της Σύμβασης εξασφαλίζει την ύπαρξη εθνικών προσφυγών, οι οποίες επιτρέπουν την εξέταση κάθε «βάσιμης αιτίας», που στηρίζεται στην Σύμβαση και την παροχή της δέουσας επανόρθωσης. Γι' αυτό, τα συμβαλλόμενα Κράτη διαθέτουν ένα ορισμένο περιθώριο εκτίμησης, που αφορά τον τρόπο με τον οποίο θα συμμορφωθούν στις υποχρεώσεις, που τους επιβάλλει αυτή η διάταξη και, η εφαρμογή αυτής της διάταξης ποικίλει, ανάλογα με την φύση της ελκόμενης από την Σύμβαση αιτίας του προσφεύγοντος. Εντούτοις, η απαιτούμενη, από το άρθρο 13 της Σύμβασης, προσφυγή πρέπει να είναι εξίσου «αποτελεσματική» κατά την πράξη, όσο και κατά τον νόμο (*McGlinchey και λοιποί κατά του Ηνωμένου Βασιλείου*, υπ' αριθμόν 50390/99, § 62, CEDH 2003-V).

70. Κατά πρώτο λόγο, το Δικαστήριο υπενθυμίζει, ότι στην απόφαση του *A. A. κατά της Ελλάδος* (η οποία προαναφέρθηκε, § 45), έκρινε ότι το αίτημα που υποβλήθηκε ενώπιον του ιεραρχικά ανωτέρου της Αστυνομίας,

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

που επικαλέσθηκε η Κυβέρνηση, δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως ένα αποτελεσματικό ένδικο μέσο, κατά την έννοια του άρθρου 35 § 1 της Σύμβασης. Αρχικά, επεσήμανε, ότι η χορηγηθείσα στους ενδιαφερόμενους γνωστοποίηση, μέσα στην οποία αναφερόταν αυτή η δυνατότητα, δεν προσδιόριζε την διαδικασία, κατά την οποία θα μπορούσε κάποιος, να υποβάλλει παράπονα στον αρχηγό της αστυνομίας, ούτε τον τύπο των παραπόνων, που θα μπορούσαν να υποβληθούν ενώπιόν του. Εξάλλου καμία πληροφορία δεν δόθηκε, σχετικά με το αν ο αρχηγός της αστυνομίας ήταν υποχρεωμένος να απαντήσει σε μία καταγγελία και, αν ναι, εντός ποιας προθεσμίας.

71. Κατά δεύτερο λόγο, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, κατά την ημερομηνία που το διοικητικό δικαστήριο εξέτασε τις ενστάσεις του προσφεύγοντος, δηλαδή την 4^η Μαΐου 2011, οι νόμοι που, σύμφωνα με τη γνώμη της Κυβέρνησης, διέπυρναν το πεδίο του ελέγχου που διεξήχθη από τον διοικητικό δικαστή, για να συμπεριληφθούν σε αυτό οι συνθήκες κράτησης, ήταν ήδη σε ισχύ: πρόκειται για τον Νόμο 3900/2010, που τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου 2011, και τον Νόμο 3907/2011, που τέθηκε σε ισχύ την 21^η Ιανουαρίου 2011.

72. Το Δικαστήριο θεωρεί, ότι όταν ένα άτομο διατυπώνει έναν βάσιμο ισχυρισμό παραβίασης του άρθρου 3 της Σύμβασης, η έννοια της αποτελεσματικής προσφυγής, συνεπάγεται την διεξαγωγή εμπειριστατωμένων και αποτελεσματικών ερευνών, ώστε να τεθεί ένα τέλος στην υποτιθέμενη γενεσιουργό κατάσταση της παραβίασης (βλέπε, *mutatis mutandis*, *Egmez κατά της Κύπρου*, υπ' αριθμόν 30873/96, § 65, 21 Δεκεμβρίου 2000).

73. Άρα, εάν το διοικητικό δικαστήριο αποφάσισε τελικά, με μία αιτιολόγηση πέντε γραμμών, να απελευθερώσει τον προσφεύγοντα, αυτό έγινε μόνο επειδή επισημάνθηκε η δυνατότητα να μεταβεί ο τελευταίος

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

στην Γερμανία, όπου είχε έναν αδελφό (παράγραφος 21 παραπάνω). Αντ' αυτού δεν προέβη σε καμία ανάλυση των συνθηκών κράτησης του προσφεύγοντος, τη στιγμή που αυτός τόνιζε στις ενστάσεις του, ότι για περισσότερο από πέντε μήνες δεν είχε καθόλου προαυλιστεί, ούτε καν «είχε δει το φυσικό φως» και του ότι αυτός, επικαλούνταν επίσης τις διαπιστώσεις που έγιναν από την ΕΠΒ στην δημόσια δήλωσή της με ημερομηνία 12ης Μαρτίου 2011, αλλά και από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην έκθεσή της με ημερομηνία 8ης Μαρτίου 2011.

74. Όσον αφορά την ημερομηνία, που ο προσφεύγων υπέβαλλε τις παρατηρήσεις του, το Δικαστήριο επισημαίνει, ότι έως την 5^η Φεβρουαρίου 2011, ημερομηνία της ενηλικίωσής του, και μάλιστα έως την 9^η Μαρτίου 2011, όταν οι αρχές του συνοριακού φυλακίου του Σουφλίου πληροφόρησαν τον εισαγγελέα ότι ο προσφεύγων ενηλικιώθηκε και ότι έπρεπε να εξαιρεθεί από την διαδικασία του άρθρου 19 του Διατάγματος 220/2007, ο προσφεύγων εξαρτώταν, για κάθε δικαστικό ή άλλου είδους διάβημα στο οποίο θα προέβαινε, από τον εισαγγελέα – ο οποίος, βάσει του άρθρου 19 που προαναφέρθηκε, θα έπρεπε να είχε διορισθεί και να είχε ενεργήσει ως νόμιμος επίτροπος. Υπό αυτές τις συνθήκες, το ότι ο προσφεύγων είχε υποβάλλει τις ενστάσεις του την 18^η Απριλίου 2011 δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως σημαντικός παράγοντας εν προκειμένω, ως προς την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας αυτού του βοηθήματος.

75. Επομένως, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η προσφυγή που ασκήθηκε από τον προσφεύγοντα, δυνάμει του άρθρου 76 § 3 του Νόμου 3386/2005, δεν του εξασφάλισε, εν προκειμένω, μία δέουσα επανόρθωση, εφόσον πέρα από την απελευθέρωσή του, το δικαστήριο δεν απάντησε στις σχετικές με τις συνθήκες κράτησης αιτιάσεις του.

76. Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης, σε

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

συνδυασμό με το άρθρο 3.

IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

77. Ο προσφεύγων παραπονείται, αφενός, ότι η σύλληψη και η θέση του υπό κράτηση αγνόησαν το ότι ήταν ένας ασυνόδευτος ανήλικος στον οποίο προσαπτόταν μόνο το γεγονός της παράνομης διαμονής του στην χώρα υποδοχής και, αφετέρου, ότι αφού ενηλικιώθηκε, οι αρχές διατήρησαν την κράτησή του χωρίς να λάβουν κανένα μέτρο για να τον απελάσουν. Επικαλείται παραβίαση του άρθρου 5 § 1 της Σύμβασης το οποίο ορίζει τα εξής:

« Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν και την ασφάλειαν. Ουδείς επιτρέπεται να στερηθή της ελευθερίας του ειμή εις τας ακόλουθους περιπτώσεις και συμφώνως προς την νόμιμον διαδικασίαν:

(...)

στ) εάν πρόκειται περί νομίμου συλλήψεως ή κρατήσεως ατόμου επί σκοπώ όπως εμποδισθή από του να εισέλθη παρανόμως εν τη χώρα, ή εναντίον του οποίου εκκρεμεί διαδικασία απελάσεως ή εκδόσεως.»

78. Το Δικαστήριο υποστηρίζει, ότι η προβλεπόμενη, από τους Νόμους 3907/ 2011 και 3386/2004**, προσφυγή ήταν αποτελεσματική και προσβάσιμη στον προσφεύγοντα, αλλά αυτός καθυστέρησε αδικαιολόγητα, να υποβάλλει τις ενστάσεις του ενώπιον του διοικητικού δικαστηρίου. Η κράτηση του προσφεύγοντος από την 15η Νοεμβρίου 2010 έως την 4η Μαΐου 2011, ήταν σύμφωνη με το άρθρο 5 § 1, εφόσον έλαβε χώρα κατ' εφαρμογή του εθνικού δικαίου (άρθρα 76 και 83 του Νόμου 3386/2005). Η κράτηση ενός αλλοδαπού στο πλαίσιο μίας διαδικασίας διοικητικής απέλασης, η οποία σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπερβεί τους έξι

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

μήνες, δεν αποτελεί ποινή, αλλά ένα διοικητικό μέτρο για να εξασφαλιστεί η εκτέλεση της απόφασης της απέλασης. Άρα, αυτό το μέτρο ήταν απαραίτητο εν προκειμένω, δεδομένου ότι ο προσφεύγων είχε παρανόμως εισέλθει στην χώρα, δεν είχε έγγραφα ταυτότητας – έτσι ώστε η υποτιθέμενη ταυτότητά του δεν ήταν παρά μία δηλωθείσα ταυτότητα -, επιπλέον δεν είχε ούτε γνωστή διεύθυνση διαμονής στην Ελλάδα. Επομένως, η σύλληψη και η διαμονή του στο συνοριακό φυλάκιο του Σουφλίου, για το ελάχιστο απαραίτητο χρονικό διάστημα για την ολοκλήρωση των διαδικασιών της απέλασης, ανταποκρινόταν στον νόμιμο επιδιωκόμενο σκοπό, εκτιμά η Κυβέρνηση.

79. Ο προσφεύγων ανταπαντά, ότι οι αρχές δεν ενήργησαν καλόπιστα στην περίπτωση του. Παρά τις σχετικές με την μεταφορά ασυνόδευτων ανηλίκων διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας σε ειδικά κέντρα, κρατήθηκε για δυόμισι μήνες περίπου στο συνοριακό φυλάκιο του Σουφλίου μαζί με ενήλικους και υπό ταπεινωτικές συνθήκες χωρίς να ληφθεί υπόψη το απώτερο συμφέρον του. Ακόμη και όταν διορθώθηκε το λάθος στην καταχώρηση της ηλικίας του, κρατήθηκε υπό τις ίδιες με πριν συνθήκες, χωρίς να εξετασθεί κάποια στιγμή από τις αρχές η μεταγωγή του σε κάποιο ειδικό κέντρο για ανήλικους ή σε ένα ξενώνα νεότητας.

80. Ο προσφεύγων υπογραμμίζει, ότι παρομοίως όταν ενηλικιώθηκε, κανένα μέτρο δεν ελήφθη για να σταλεί στο Ιράκ, είτε απευθείας, είτε μέσω Τουρκίας.

81. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, ότι όπως προκύπτει από τη σχετική με το άρθρο 5 § 1 στ) νομολογία, για να μην χαρακτηριστεί ως αυθαίρετη, η εφαρμογή ενός μέτρου κράτησης, πρέπει να γίνει καλή τη πίστη. Επίσης πρέπει να συνδέεται άμεσα με τον στόχο της αποτροπής κάποιου να διεισδύσει παράνομα στην επικράτεια. Επιπλέον, οι χώροι και οι συνθήκες κράτησης πρέπει να είναι κατάλληλα. Τέλος, η διάρκεια της κράτησης δεν

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

μπορεί να υπερβαίνει την απαραίτητη λογική διάρκεια έως ότου να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος στόχος (*Mahmundi και λοιποί κατά της Ελλάδος*, υπ' αριθμόν 14902/10, § 94, 31 Ιουλίου 2012).

82. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει, ότι ο προσφεύγων, ασυνόδευτος ανήλικος, συνελήφθη την 15η Νοεμβρίου 2010 και τέθηκε υπό κράτηση στο συνοριακό φυλάκιο του Σουφλίου, όπου παρέμεινε έως την 4^η Μαΐου 2011. Η στέρηση της ελευθερίας του προσφεύγοντος βασιζόταν στο άρθρο 76 του Νόμου 3386/2005 και απέβλεπε στην εξασφάλιση της δυνατότητας να διεκπεραιωθεί η απέλασή του. Σε αυτό το σημείο, το Δικαστήριο υπενθυμίζει, ότι το άρθρο 5 § 1 στ) δεν απαιτεί η κράτηση ενός ατόμου, κατά του οποίου έχει κινηθεί διαδικασία απέλασης και βρίσκεται σε εξέλιξη, να θεωρείται ως λογικά απαραίτητη, παραδείγματος χάριν για να αποφευχθεί η διάπραξη κάποιας παράβασης από τον ενδιαφερόμενο ή η απόδραση του (βλέπε *Chahal κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 15 Νοεμβρίου 1996, § 112, Συλλογή 1996-V).

83. Το Δικαστήριο επισημαίνει, ότι από την 15^η Νοεμβρίου έως την 17^η Δεκεμβρίου 2010, ο προσφεύγων είχε καταχωρηθεί ως ενήλικος από τις αρχές. Την 19^η Νοεμβρίου και την 8^η Δεκεμβρίου 2010, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες είχε επισημάνει στις αρχές την ύπαρξη λάθους στην μεταγραφή της ηλικίας του προσφεύγοντος. Την 17^η Δεκεμβρίου 2010, αφού διόρθωσαν αυτό το λάθος, οι αστυνομικές αρχές καταχώρησαν τον προσφεύγοντα ως ασυνόδευτο ανήλικο και τον υπέβαλαν στην διαδικασία του άρθρου 19 του διατάγματος 220/2007, γεγονός για τα οποία ενημέρωσαν τον αρμόδιο Εισαγγελέα. Την 21^η Δεκεμβρίου 2010, ο Εισαγγελέας διέταξε να υποβληθεί ο προσφεύγων σε ιατρικές εξετάσεις, με σκοπό να εισαχθεί σε ένα προσαρμοσμένο ίδρυμα υποδοχής για ανήλικους.

84. Άρα, παρά το ότι οι αρχές είχαν την υποχρέωση, σύμφωνα με την εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία, να τοποθετήσουν τον προσφεύγοντα σε ένα

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

τέτοιου τύπου ίδρυμα, δεν ανελήφθη καμία πρωτοβουλία προς αυτό το σκοπό. Η Κυβέρνηση δεν παρέχει καμία εξήγηση για τους λόγους για τους οποίους οι αρχές επέμειναν, από την 3^η Ιανουαρίου 2011, οπότε έγινε η ιατρική εξέταση του προσφεύγοντος, να τον κρατήσουν στο συνοριακό φυλάκιο, αντί να αναζητήσουν εναλλακτικές λύσεις τοποθέτησης. Η Κυβέρνηση δεν παρέχει κανένα στοιχείο που να επιτρέπει να διαπιστωθεί ακόμη και η παραμικρή επικοινωνία προς αυτόν τον σκοπό με τους αρμόδιους οργανισμούς καθ' όλη την διάρκεια της περιόδου από την 3^η Ιανουαρίου έως την 9^η Μαρτίου 2011, ημερομηνία κατά την οποία οι αρχές του συνοριακού φυλακίου του Σουφλίου πληροφόρησαν τον Εισαγγελέα για την ενηλικίωση του προσφεύγοντος και για την περάτωση της διαδικασίας του άρθρου 19 του Διατάγματος 220/2007.

85. Επιπλέον, μετά την 9^η Μαρτίου 2011, ημερομηνία κατά την οποία ο προσφεύγων αποκλείστηκε από τις προστατευτικές διατάξεις του προαναφερθέντος άρθρου 19 (οι οποίες είχαν, μεταξύ άλλων, επιφέρει την άρση της διαδικασίας της απέλασης), οι αρχές δεν προέβησαν σε κανένα μέτρο για να τον απομακρύνουν. Εφόσον ο προσφεύγων δεν διέθετε ταξιδιωτικά έγγραφα, οι αρχές δεν ήλθαν σε επαφή με την ιρακινή πρεσβεία στην Αθήνα για να του παρασχεθούν. Εξάλλου, την 22^η Νοεμβρίου 2010, κινήθηκε μία διαδικασία απομάκρυνσης του προσφεύγοντος προς την Τουρκία, βάσει των διατάξεων του άρθρου 6 του Νόμου 3030/2002 και έπρεπε να ολοκληρωθεί εντός τριών μηνών (παράγραφος 11 παραπάνω). Εφόσον αυτή η περίοδος έληξε την 21^η Φεβρουαρίου 2011, ο προσφεύγων δεν μπορούσε πλέον να τεθεί προς απομάκρυνση προς την Τουρκία, έτσι ώστε ακόμα και μετά την ενηλικίωσή του προσφεύγοντος οι αρχές δεν κίνησαν ξανά αυτή την διαδικασία. Επομένως, έως την ημερομηνία της απόφασης του διοικητικού δικαστηρίου, οι αρχές δεν το είχαν κάνει.

86. Λαμβανομένου υπόψη του ότι ο προσφεύγων δεν τοποθετήθηκε σε

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

κάποιο προσαρμοσμένο για ανήλικους ίδρυμα υποδοχής, σύμφωνα με την εφαρμοστέα νομοθεσία, του ότι ήταν αδύνατο να απελαθεί ενώ ήταν ανήλικος καθώς και του ότι δεν έγιναν διαβήματα από τις αρχές για να το κάνουν αφού αυτός ενηλικιώθηκε, το Δικαστήριο καταλήγει στο ότι η κράτηση του προσφεύγοντος δεν ήταν «νόμιμη» υπό την έννοια του άρθρου 5 § 1 στ) της Σύμβασης και ότι υπήρξε παραβίαση αυτής της διάταξης.

V. ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ

87. Επικαλούμενος το άρθρο 5 §§ 2 και 4 της Σύμβασης, ο προσφεύγων παραπονείται, για το ότι δεν είχε προσωπικά πρόσβαση στην διαδικασία της διατύπωσης ενστάσεων για την κράτηση ενώπιον του διοικητικού δικαστηρίου και, γενικά, για τις ανεπάρκειες του Νόμου 3386/2005, όσον αφορά τον δικαστικό έλεγχο της κράτησης.

88. Το Δικαστήριο σημειώνει, ότι ο προσφεύγων, επικουρούμενος από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, μπόρεσε να προσφύγει στο διοικητικό δικαστήριο και να αμφισβητήσει την νομιμότητα της κράτησής του και ότι το τελευταίο (δικαστήριο) διέταξε την απελευθέρωσή του. Τονίζει επίσης, ότι εξέταζε πάντα την, διατυπωθείσα υπό το πρίσμα του άρθρου 5 § 2, αιτίαση σε υποθέσεις παρόμοιου τύπου, σαν να αποτελεί τμήμα της γενικότερης αιτίασης που αφορά το άρθρο 5 § 4.

89. Το Δικαστήριο δεν επισημαίνει καμία ένδειξη παραβίασης των δικαιωμάτων που επικαλείται ο προσφεύγων, καταλήγει, επομένως, στο ότι αυτό το κεφάλαιο της προσφυγής είναι πρόδηλα αστήρικτο και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογήν των άρθρων 35 §§ 3 α) και 4 της Σύμβασης.

VI. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

90. Σύμφωνα με τα όσα ορίζει το άρθρο 41 της Σύμβασης,
« Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

91. Ο προσφεύγων αξιώνει 10.000 ευρώ (EUR) για ηθική βλάβη.
92. Η Κυβέρνηση εκτιμά, ότι το αξιούμενο ποσό είναι υπερβολικό, αν ληφθούν υπόψη οι συνθήκες της υπόθεσης και η οικονομική κρίση στην οποία βρίσκεται επί του παρόντος η χώρα. Το εν λόγω ποσό θα αντιπροσώπευε τους μισθούς δύο ετών.
93. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι πρέπει να χορηγηθούν στο προσφεύγοντα 8.500 ευρώ για ηθική βλάβη.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

94. Ο προσφεύγων, ο οποίος εδικαιούτο δικαστική αρωγή ενώπιον του Δικαστηρίου, δεν ζητά κανένα ποσό ως έξοδα και δικαστική δαπάνη.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

76. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το ποσοστό των τόκων υπερημερίας στο ποσοστό του επιτοκίου της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης της Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή, ως προς τις, βασιζόμενες στο άρθρο 3, μόνο του και σε συνδυασμό με το άρθρο 13 και στο άρθρο 5 § 1, αιτιάσεις και απαράδεκτη κατά τα λοιπά,
2. *Αποφαίνεται*, ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης,
3. *Αποφαίνεται*, ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3, σε συνδυασμό με το άρθρο 13 της Σύμβασης,

Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Εξωτερικών, Μεταφραστική Υπηρεσία.

République Hellénique, Ministère des Affaires Étrangères, Service des Traductions.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service.

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

4. *Αποφαίνεται*, ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 § 1 της Σύμβασης,

5. *Αποφαίνεται*

α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών, από την ημέρα που η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη, σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, το ποσό των 8.500 ευρώ (οκτώ χιλιάδων πεντακοσίων ευρώ), πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος, για ηθική βλάβη,

β) ότι από την εκπνοή της εν λόγω προθεσμίας και ως την καταβολή τους, αυτά τα ποσά θα προσαυξάνονται με απλό τόκο, βάσει του ποσοστού του επιτοκίου της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης της Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

4. *Απορρίπτει* το αίτημα της δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στην γαλλική γλώσσα και εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως την 11^η Δεκεμβρίου 2014, κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

Søren Nielsen

Isabelle Berro-Lefèvre

Γραμματέας

Πρόεδρος

*Πιστή μετάφραση στην ελληνική από το συνημμένο έγγραφο στη
γαλλική γλώσσα. Αθήνα, 8/1/2015.*

Η μεταφράστρια Δέσποινα Κοκολάκη.

ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΟΗΑΜΑΔ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

** Σημείωση της μεταφράστριας: Σε αυτό το σημείο στο κείμενο της απόφασης, προφανώς εκ παραδρομής, ο αριθμός του Νόμου αναγράφεται ως 33886/2005, γι' αυτό και τον μεταφέρω στην μετάφρασή μου ως έχει.*

*** Επίσης σε αυτό το σημείο στο κείμενο της απόφασης, ο αριθμός του Νόμου αναγράφεται ως 3386/2004, γι' αυτό και τον μεταφέρω στην μετάφρασή μου ως έχει.*